

V Bruseli 9. júla 2026
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

POZNÁMKA

Od:	Výbor stálych predstaviteľov (časť II)
Komu:	Rada
Predmet:	Spoločné chápanie – Hrozby a výzvy, ktorým čelíme: posúdenie strategického prostredia EÚ

Spoločné chápanie – Hrozby a výzvy, ktorým čelíme: posúdenie strategického prostredia EÚ

Svet, ktorému čelíme

Európska únia čelí neistému geostrategickému kontextu spôsobenému trvalými a simultánnymi hrozbami na viacerých frontoch. Spoločné chápanie týchto hrozieb založené na 360-stupňovom prístupe je potrebné na zabezpečenie toho, aby bola EÚ vybavená a pripravená prispôbiť sa s cieľom účinne chrániť svojich občanov, presadzovať svoje záujmy, posilňovať svoju strategickú autonómiu a znižovať závislosti, ako aj dodržiavať hodnoty, na ktorých bola založená: rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv.

Naše strategické prostredie prechádza hlbokou štrukturálnou transformáciou, v rámci ktorej rôzne revizionistické mocnosti a čoraz asertívnejší aktéri priamo ohrozujú európsku bezpečnosť, stabilitu a prosperitu. Rusko svojou nevyprovokovanou agresiou voči svojmu mierumilovnému susedovi – Ukrajine – narušilo bezpečnostnú architektúru Európy po studenej vojne. Predstavuje najbezprostrednejšiu a najpriamejšiu hrozbu pre európsku bezpečnosť, pričom Čína je kľúčovým faktorom umožňujúcim jeho agresiu voči Ukrajine a spoluprácu s aktérmi, ako sú Bielorusko, Irán a Kórejská ľudovodemokratická republika (KĽDR). Výsledok ruskej vojny proti Ukrajine bude mať zásadný vplyv na európsku bezpečnostnú architektúru. Nezávislosť, zvrchovanosť a územná celistvosť Ukrajiny v rámci jej medzinárodne uznaných hraníc sú základným kameňom spravodlivého a trvalého mieru. Nezávislá, bezpečná, prosperujúca a stabilná Ukrajina je strategickou prioritou pre európsku bezpečnosť.

Medzinárodný poriadok založený na pravidlách a multilaterálny systém založený na medzinárodnom práve, Charte OSN a jej zásadách, a to vrátane rešpektovania zvrchovanosti a územnej celistvosti štátov, zdržania sa hrozby silou alebo použitia sily, ako aj dodržiavania všeobecných ľudských práv, majú naďalej zásadný význam pre Európu a medzinárodné spoločenstvo ako celok. Toto všetko je však pod čoraz väčším tlakom. Dochádza k výraznému posunu od pravidiel k mocenskej dynamike a k zrýchlenému odklonu od medzinárodnej spolupráce v oblasti nových technológií, zmeny klímy a obchodu. Zvýšené námorné, kybernetické a hybridné hrozby prehľbujú výzvy, ktorým čelí európska bezpečnosť.

Stredobodom tejto transformácie je **odhodlanie niektorých mocností**, predovšetkým Ruska a Číny, **nastoliť regionálnu dominanciu a pretvoriť globálny poriadok** v súlade s ich záujmami, čím sa podporí návrat k logike založenej na sférach vplyvu. Toto úsilie je trvalé a systémové a opiera sa o dlhodobé investície do vojenských spôsobilostí, snahu o technologickú nadradenosť a využívanie ekonomických pák. Títo aktéri využívajú hlboké a často asymetrické vzájomné závislosti na to, aby vyvíjali nátlak na svojich domnelých protivníkov. Integrácia umelej inteligencie a automatizovaných systémov do vojenských, hospodárskych a politických rozhodovacích procesov zvyšuje rýchlosť, rozsah a účinnosť týchto hrozieb, zatiaľ čo stále častejšie využívanie hybridných činností sa snaží zneužiť naše zraniteľné miesta, pričom sa stiera rozdiel medzi mierom a vojnou.

Spojené štáty, ktoré sú našim najdôležitejším strategickým partnerom, zároveň **prehodnocujú svoje priority** a postoje vo všetkých oblastiach. Prehodnocuje sa najmä dlhodobý príspevok USA k európskej obrane, pričom sa očakáva, že Európania prevezmú väčšiu zodpovednosť za svoju vlastnú bezpečnosť. Pre EÚ to má závažné dôsledky, keďže transatlantické väzby už celé desaťročia zohrávajú zásadnú úlohu pre našu bezpečnosť, stabilitu a prosperitu. **Transatlantické vzťahy a spolupráca medzi EÚ a NATO sú pre našu celkovú bezpečnosť nad'alej kľúčové.**

V našom blízkom susedstve čelí EÚ ďalšiemu aktívnemu konfliktu na **Blízkom východe**, ktorý má bezprostredné a ďalekosiahle dôsledky v bezpečnostnej, hospodárskej a humanitárnej oblasti. Najmä nedávna vojna v Perzskom zálive a pretrvávajúce napätie v regióne, a to aj pokiaľ ide o Izrael – Palestínu a Libanon, dôrazne pripomínajú viacrozmernú hrozbu, ktorú predstavuje regionálna eskalácia pre bezpečnosť, hospodársku odolnosť a širšie strategické záujmy EÚ. Nestabilita na Blízkom východe je prepojená s negatívnou a úzkou spoluprácou Ruska s Iránom.

Toto vyvíjajúce sa geopolitické prostredie si vyžaduje rozhodné opatrenia a užšie partnerstvá na obranu našich záujmov a presadzovanie strategických priorít EÚ – zvýšenie obrannej pripravenosti a podpora globálnej stability, najmä v jej susedstve, zabezpečenie jej prosperity a odolnosti a ochrana jej základných hodnôt a demokratického politického modelu. EÚ tak má príležitosť formovať medzinárodný poriadok budúcnosti založený na pravidlách a slúžiť ako opora pre globálnych partnerov, ktorí zdieľajú náš záujem o univerzálne normy a zásady, medzinárodné právo a multilateralizmus.

EÚ má silný politický a hospodársky vplyv, ako aj účinné obranné nástroje na dosiahnutie všetkých týchto cieľov. Musíme však urobiť viac a **premeniť naše súčasné silné stránky na moc.**

Naše strategické prostredie: vyostrené strategické súperenie, rozpory a fragmentácia

Rusko je najbezprostrednejšou, najväčnejšou, najpriamejšou a najdlhodobejšou bezpečnostnou hrozbou pre európsky kontinent. Rusko sa snaží narušiť európsky a globálny bezpečnostný poriadok a podporovať model riadenia založený na sférach vplyvu, prostredníctvom ktorého sa snaží opätovne potvrdiť prevahu nad svojimi susedmi. Napriek tomu, že Rusko nedosiahlo svoje vojenské a strategické ciele, naďalej ignoruje diplomatické úsilie o ukončenie útočnej vojny a dosiahnutie spravodlivého a udržateľného mieru na kontinente a zároveň sa snaží obnoviť sily a vojenské spôsobilosti, ako aj medzinárodnú reputáciu globálnej veľmoci. Posilňovanie vojenskej prítomnosti Ruska na hraniciach Európy, rastúca militarizácia spoločnosti a prechod na vojnové hospodárstvo s konkrétnymi ambíciami v kľúčových strategických priemyselných a technologických oblastiach, ako je vesmír a jadrová energia, predstavuje dlhodobú hrozbu pre európsku bezpečnosť.

Rusko zároveň zintenzívnilo hybridnú kampaň proti EÚ a jej členským štátom vrátane narušovania kritickej infraštruktúry, špionáže, kybernetických útokov, zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania, satelitného zasahovania, inštrumentalizácie migrácie, ako aj zasahovania do volieb a fyzických sabotáží a iných foriem nepriateľského zasahovania. Jeho cieľom je oslabiť európsku jednotu a demokraciu, vyvolať strach a polarizáciu v spoločnostiach a, čo je najdôležitejšie, odradiť od ďalšej podpory Ukrajiny. Rusko zavádza v širšom európskom susedstve, od západného Balkánu cez Čierne more a Zakaukazsko až po Strednú Áziu, širokú škálu hybridných nástrojov, ktoré majú priamy vplyv na kľúčové politické a bezpečnostné záujmy EÚ. Rusko na financovanie svojej vojnovnej mašinérie využíva sieť plavidiel tieňovej flotily na vývoz ropy, vyhýba sa sankciám, čo vedie k námorným, environmentálnym a právnym rizikám a rizikám v oblasti presadzovania práva.

Čína sa stavia do pozície, že vyhrá v systémovej konkurencii, pričom kombinuje priemyselný rozsah, technologické ambície a globálny dosah a zároveň využíva nestabilitu. Asymetrické výhody Číny vo vzťahu k EÚ – od obchodných nerovnováh cez kritické suroviny až po technologický pokrok v niektorých oblastiach – spolu s jej ochotou využívať ich ako pákový efekt voči EÚ a ďalším subjektom pri uskutočňovaní svojej ambície stať sa vedúcou svetovou mocnosťou robia z tejto krajiny kľúčovú dlhodobú strategickú výzvu. Podpora agresie Ruska voči Ukrajine zo strany Číny je pre Moskvu kľúčovým faktorom. Čína sa bude naďalej snažiť zvyšovať svoj vplyv v Európe.

Tento vývoj v spojení so zásadne zmeneným prostredím hrozieb a zvýšenou spoluprácou medzi strategickými rivalmi, ktorí konajú koordinovanejšie, vymieňajú si spôsobilosti a učia sa z prebiehajúcich znásobujúcich sa konfliktov, vyvoláva v EÚ a jej členských štátoch naliehavú potrebu posilniť svoje vlastné spôsobilosti v oblasti obrannej pripravenosti, bezpečnosti a odstrašovania. Silnejšia a spôsobilejšia EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany pozitívne prispeje ku globálnej a transatlantickej bezpečnosti a dopĺňa NATO, ktoré pre svoje členské štáty zostáva základom kolektívnej obrany.

Posilnená spolupráca s podobne zmýšľajúcimi a ďalšími partnermi v oblasti bezpečnosti a obrany je pre EÚ čoraz dôležitejšia pre navigovanie v tomto novom strategickom prostredí.

V tejto súvislosti prináša vývoj kľúčovej geopolitickej dynamiky pre EÚ nové zásadné strategické dilemy. **Rastúce** čínske ambície a asertivita v kombinácii so **strategickým súperením**, ktoré v súčasnosti definuje vzťahy medzi USA a Čínou, budú mať čoraz väčší vplyv na bezpečnosť, konkurencieschopnosť a hospodársku bezpečnosť a odolnosť EÚ. **Prehlbujúce sa strategické partnerstvo medzi Čínou a Ruskom**, a to aj pokiaľ ide o vojenskú spoluprácu, bude naďalej posilňovať prepojenie strategických oblastí od Európy až po indicko-tichomorský región a prispievať k prepájaniu a zosilňovaniu bezpečnostných hrozieb. **Multilaterálny systém je zároveň pod bezprecedentným tlakom**, keďže hlavné mocnosti na celom svete čoraz viac uprednostňujú súperenie a nátlak pred spoluprácou a obmedzujú svoje záväzky a príspevky vo vzťahu k multilaterálnym inštitúciám a pravidlám. Očividné porušovanie medzinárodného práva, nerešpektovanie základných zásad Charty OSN a vážne spochybňovanie univerzálnych noriem sú zásadnou hrozbou pre globálny poriadok, ktorý sa budoval počas uplynulých osemdesiatich rokov. To zahŕňa riešenie naliehavých globálnych výziev, ako je zmena klímy, reguláciu využívania umelej inteligencie a predchádzanie rozsiahlemu porušovaniu medzinárodného práva vrátane medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. Škrty vo financovaní humanitárnej a rozvojovej činnosti na celom svete ohrozujú celé krajiny a milióny životov.

V tejto súvislosti sa EÚ ocitá v prostredí dlhodobej viacrozmernej krízy, v ktorom už hlavnou výzvou nie je zvládanie jednotlivých hrozieb, ale riadenie kumulatívnych a vzájomne sa ovplyvňujúcich otrasov vo všetkých oblastiach a regiónoch. Medzinárodné vzťahy sa čoraz viac vyznačujú strategickým, politickým a hospodárskym súperením, konfrontáciou a v konečnom dôsledku konfliktom. **Výzvy pre bezpečnosť EÚ sú teraz aj geoeconomické**, čo zahŕňa využívanie obchodných a dodávateľských reťazcov a prístupu k energii a iným zdrojom ako zbrane. Strategické a často asymetrické závislosti, kritické miesta v dodávkach a lodnej doprave si vyžadujú, aby EÚ považovala hospodársku a technologickú konkurencieschopnosť tiež za kľúčový faktor našej bezpečnosti. Rovnako ako sa prepájajú vnútorné a vonkajšie hrozby, prelínajú sa aj geopolitické a geoeconomické hrozby, čo si vyžaduje integrované prístupy. Preto je potrebné znížiť zraniteľnosti vo všetkých strategických odvetviach, ktoré sú kritické pre odolnosť našich spoločností, s cieľom chrániť naše hodnoty a záujmy.

Ukrajina preukázala mimoriadnu odolnosť voči ruskej agresii, podarilo sa jej zmeniť dynamiku na bojisku vo svoj prospech a ukázala sa ako garant bezpečnosti aj za svojimi hranicami, pričom disponuje nevyužitým potenciálom v oblasti obranného priemyslu. EÚ dospela k jednote a odhodlaniu, pokiaľ ide o podporu Ukrajiny a vyvíjanie ďalšieho tlaku na Rusko.

Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a rastúce geopolitické výzvy ešte viac posilnili a zdôraznili **geostrategický význam rozširovania** ako významného príspevku k európskemu mieru, bezpečnosti, stabilite a prosperite, pričom kandidátske krajiny sa čoraz viac vnímajú ako subjekty prispievajúce k bezpečnosti. Priblíženie kandidátskych krajín k EÚ prostredníctvom prístupového procesu založeného na zásluhách a dôveryhodných reformách znižuje ich politickú a hospodársku závislosť a prispieva k ich spoločným cieľom.

Západný Balkán je, podobne ako Moldavsko a Ukrajina, neoddeliteľnou súčasťou budúcnosti Európskej únie a má perspektívu členstva v EÚ. Posilňovanie zosúladenia zahraničnej politiky, prehĺbovanie spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany a budovanie odolnosti voči spoločným výzvam, ako sú hybridné hrozby a iné druhy hrozieb, ktoré vychádzajú aj z tohto regiónu a majú dosah na EÚ pod vplyvom regionálnych a vonkajších aktérov, zostávajú kľúčovými prvkami partnerstva medzi EÚ a západným Balkánom, ako aj inkluzívnej regionálnej spolupráce, zmierenia a dobrých susedských vzťahov.

V našom **východnom susedstve** uskutočňuje Rusko hybridné činnosti proti viacerým kľúčovým partnerom vrátane Moldavskej republiky a Arménska. Rusko stanovuje autoritársku trajektóriu Bieloruska ako normu pre ostatné krajiny, ktoré sa dostávajú pod vplyv Ruska. Vážnou bezpečnostnou výzvou pre EÚ sú naďalej domáce represie v **Bielorusku**, jeho aktívna vojenská podpora agresie Ruska voči Ukrajine, najmä umožnenie Rusku a jeho ozbrojeným silám využívať jeho územie vrátane nasadenia taktických jadrových zbraní, ako aj hybridné operácie na vonkajších hraniciach EÚ vrátane hospodárskych a iných destabilizačných opatrení voči EÚ a jej členským štátom.

Stabilita a bezpečnosť v širšom **čiernomorskom regióne** majú pre EÚ strategický význam. Tento región je vážne zasiahnutý agresiou Ruska voči Ukrajine, o čom svedčia opakujúce sa incidenty s dronmi na území členských štátov EÚ, ktoré majú ďalekosiahle dôsledky z hľadiska bezpečnosti, odolnosti, slobody plavby a hospodárskeho rozvoja, kritickej infraštruktúry a prepojenosti.

Východné Stredozemie je naďalej regiónom strategického významu pre bezpečnosť a stabilitu EÚ, ktorý prináša významné príležitosti, ale aj dôležité výzvy. Pri obrane svojich záujmov a záujmov svojich členských štátov by EÚ mala motivovať partnerov v regióne, aby sa zapájali do rámcov spolupráce a partnerstiev v plnom súlade s medzinárodným právom a *acquis* EÚ. Rozvoj vzájomne prospešného vzťahu s **Tureckom** postupným, primeraným a reverzibilným spôsobom v súlade so závermi Európskej rady z apríla 2024 je aj naďalej v strategickom záujme EÚ. Pre pokrok v rôznych oblastiach spolupráce bude mať zásadný význam konštruktívne zapojenie samotného Turecka. EÚ v tejto súvislosti a vo vzťahu k ďalšiemu posilňovaniu spolupráce medzi EÚ a Tureckom prikladá značný význam obnoveniu rozhovorov o urovnaní sporu na Cypre a pokroku v nich. EÚ naďalej očakáva, že Turecko sa jednoznačne zaviaže k dobrým susedským vzťahom vrátane zrieknutia sa akejkoľvek hrozby použitia sily.

EÚ má priamy a zásadný záujem o stabilitu, bezpečnosť a hospodársky rast **oblasti Stredozemia, ako aj širšieho južného susedstva**. Posilnenie euro-stredozemského partnerstva je pre EÚ strategickou prioritou s cieľom posilniť hospodárske väzby, politické vzťahy a bezpečnostnú spoluprácu s partnermi z južného Stredozemia, a tým vytvárať spoločné príležitosti a riešiť spoločné výzvy.

V našom **južnom susedstve** je rýchlo sa zhoršujúca situácia na Blízkom východe priamou výzvou pre strategické záujmy EÚ. Masívne civilné a humanitárne dôsledky konfliktov spolu s hlbokou nedôverou a napätím v regióne predstavujú významné riziko a ak ich nebudeme mať pod kontrolou, budú vyvíjať obrovský tlak na kapacity EÚ v oblasti humanitárnej pomoci, financií a riadenia migrácie.

Naše **južné** susedstvo je ohrozené značnou nestabilitou, od Líbye po Jemen a Irak, a situácia v Izraeli a Palestíne, stabilita v **Sýrii a Libanone** a riešenie následkov vojny s Iránom patria naďalej medzi najnaliehavejšie výzvy, ktorým EÚ v súčasnosti čelí. Prvoradá je regionálna stabilita a úplné obnovenie slobody plavby a bezpečného tranzitu cez Hormuzský prieliv, ako aj vyjednané dlhodobé riešenie všetkých otvorených otázok v súlade s medzinárodným právom. Strategickým záujmom EÚ zostáva podpora dvojštátneho riešenia a urovnanie izraelsko-palestínskeho konfliktu, ktoré ponúka šancu na bezpečnosť a mier pre všetkých. **Perzský záliv** je pre EÚ naďalej kľúčovým susedným regiónom. Jeho stabilita má zásadný význam pre regionálnu bezpečnosť, hospodársku diverzifikáciu a bezpečnosť dodávok. Súčasný vývoj zdôrazňuje strategický význam Hormuzského prielivu a prielivu Báb el-Mandeb ako dôležitých námorných tepien pre Európu. Narušenia na týchto vodných cestách ohrozujú regionálnu bezpečnosť a stabilitu, podkopávajú slobodu plavby a dodržiavanie medzinárodného práva, ohrozujú potravinovú bezpečnosť a dodávateľské reťazce a bránia voľnému toku obchodu, prepojenosti, energetickej diverzifikácii a hospodárskej odolnosti. **Irán** svojimi jadrovými programami a programami balistických rakiet, vojenskou spoluprácou s Ruskom, destabilizačnými činnosťami v regióne a v Európe a represiami voči vlastnému ľudu zároveň naďalej ohrozuje regionálny a medzinárodný bezpečnostný poriadok.

Na bezpečnostné prostredie EÚ má čoraz väčší vplyv vývoj v **arktickom regióne** a jeho okolí, a to aj v súvislosti s budovaním vojenských síl, hybridnými hrozbami, environmentálnymi a klimatickými výzvami a potrebou odolnosti spoločnosti. Geopolitické napätie a geoeconomická konkurencia v Arktíde si vyžadujú, aby na ne EÚ spolu s našimi partnermi reagovala.

Afrika je pre EÚ kontinentom strategického významu, so značným potenciálom a s mladou a rastúcou populáciou, dynamickými ekonomikami a rozmanitými prírodnými zdrojmi. Rozvoju tohto potenciálu však bráni nestabilita, hospodárska zraniteľnosť, konflikty, terorizmus a násilný extrémizmus a/alebo organizovaná trestná činnosť. Zároveň sa zintenzívňuje súperenie medzi strednými a veľkými mocnosťami, pokiaľ ide o vplyv v Afrike, čo podnecuje agresívne stratégie vplyvu, či už vo vojenskej oblasti alebo v hospodárskej, bankovej, mediálnej, kybernetickej oblasti, a čoraz viac prevažuje nad koordinovaným dlhodobým úsilím o stabilizáciu a rozvoj. Demografia, dlhotrvajúce konflikty a nedostatok spoľahlivých štátnych štruktúr a sociálnej infraštruktúry vytvárajú podmienky vedúce k vzniku kríz, či už v Sudáne, Saheli alebo smerom ku Guinejskému zálivu. Tieto hotspotsy sa šíria na regionálnej úrovni, ovplyvňujú komunity, slúžia ako bezpečné útočiská pre teroristické a zločinecké siete a vytvárajú priestor pre nepriateľské zahraničné zasahovanie, napríklad z Ruska. **Sahel** má naďalej zásadný význam pre európsku bezpečnosť z dôvodu vzájomne prepojených hrozieb, ktoré ovplyvňujú naše záujmy – terorizmus a jeho presah do susedných krajín, siete organizovanej trestnej činnosti, ktoré kontrolujú trasy obchodovania s drogami a ľuďmi do Európy, ako aj posilnená spolupráca medzi Ruskom a orgánmi krajín stredného Sahelu – s priťažujúcimi faktormi, ako je nestabilita štátov, bezpečnostné vákuum a zvýšená prítomnosť strategických konkurentov. **Sudán** naďalej čelí najväčšej kríze v oblasti vnútorného vysídľovania a hladu na svete, čo má kritické dôsledky na regionálnej úrovni aj mimo nej, a to aj pre EÚ. Využívanie zraniteľností a nestability ďalej destabilizuje nestabilné štáty a ich hospodárstva a zároveň narúša ochranu civilného obyvateľstva a ľudských práv. Neoprávnená migrácia predstavuje spoločnú výzvu, ktorú musia EÚ a Afrika riešiť, pričom obe strany majú záujem zaistiť, aby sa migrácia uskutočňovala bezpečným, riadeným a legálnym spôsobom.

Bezpečnosť **indicko-tichomorského regiónu** a Európy je prepojenejšia ako kedykoľvek predtým. Čoraz asertívnejšie správanie Číny v Juhočínskom a Východočínskom mori a v Taiwanskom prielive môže mať čoraz väčší vplyv na európsku a indicko-tichomorskú bezpečnosť, stabilitu a prosperitu. Zmena *status quo* v okolí Taiwanského prielivu by mala výrazný vplyv na globálnu bezpečnosť. Pokiaľ ide o iné oblasti **Ázie**, Afganistan je pre tento región, ako aj pre Európsku úniu naďalej zdrojom závažných obáv o bezpečnosť v súvislosti s terorizmom alebo šírením násilného extrémizmu, pašovaním drog a rastúcimi výzvami vyplývajúcimi z neoprávnenej migrácie. Niektorí aktéri, ako je Kórejská ľudovodemokratická republika (KLDR), naďalej ohrozujú regionálny a medzinárodný mier a bezpečnosť prostredníctvom zbraní hromadného ničenia a svojich programov jadrových zbraní a balistických rakiet a čoraz častejšie aj prostredníctvom spravodajských operácií, kybernetických útokov a dezinformačných kampaní. Pretrvávajúce staršie konflikty tiež naďalej bránia rozvoju komplexných panregionálnych bezpečnostných opatrení.

A napokon, s **Latinskou Amerikou a Karibikom** máme spoločné hlboké historické a kultúrne väzby, ako aj hlboký záväzok k multilateralizmu založenému na spoločných základných zásadách a hodnotách. Sociálno-ekonomická nerovnováha vo viacerých krajinách Latinskej Ameriky a v niektorých prípadoch aj ohrozená politická stabilita však môžu vyvolať nestabilitu a narušenia. V Strednej Amerike budú pravdepodobne naďalej pretrvávať regionálne rozdiely a silné migračné tlaky, čo povedie k ďalším nadnárodným výzvam súvisiacim s organizovanou trestnou činnosťou.

Tieto krízy poukazujú na to, ako **regionálne konflikty vyvolávajú systémové globálne dôsledky**. Toto prostredie sa vyznačuje kaskádovou dynamikou. Konflikty narúšajú toky energie; energetické otrasy vedú k inflácii a hospodárskej nestabilite; ekonomický stres zosilňuje sociálne napätie a politickú fragmentáciu. Zatiaľ čo EÚ ako zásadový aktér podporujúci multilateralizmus a preventívnu diplomáciu reaguje na tieto výzvy budovaním partnerstiev, ktoré pomáhajú zaistiť našu bezpečnosť, aktéri na strednej úrovni na celom svete čoraz častejšie využívajú hedžingové prístupy, a to pod vplyvom obáv týkajúcich sa energetiky, potravinovej bezpečnosti a suverenity, a sú menej naklonení zladiť sa s našimi perspektívami.

Vznikajúce a nadnárodné hrozby a výzvy

EÚ čelí vo svojom širšom strategickom prostredí nebezpečnej kombinácii ozbrojenej agresie, nezákonnej anexie, nestabilných štátov, revizionistických mocností a autoritárskych režimov. Tieto prostredia sú živnou pôdou pre **mnohoraké nadnárodné hrozby pre európsku bezpečnosť** od terorizmu, násilného extrémizmu a organizovanej trestnej činnosti až po hybridné konflikty a kybernetické útoky, inštrumentalizáciu neoprávnenej migrácie, šírenie zbraní a postupné oslabovanie štruktúry kontroly zbraní. Finančná nestabilita a extrémne sociálne a hospodárske rozdiely podnecujú takúto dynamiku a majú čoraz väčší vplyv na našu bezpečnosť. Súperenie o vplyv sa stalo hlavnou hnacou silou neistoty, nestability a hospodárskej nestability v našom susedstve.

Problém **neoprávnenej migrácie** vrátane riešenia jej základných príčin je potrebné riešiť s ohľadom na cieľ, ktorým je boj proti zločineckým prevádzачským sieťam a inštrumentalizácii zo strany aktérov hrozieb. Musí sa to dosiahnuť aj prostredníctvom silných partnerstiev s tretími krajinami v oblasti predchádzania neoprávneným odchodom, ale aj využívaním možností legálnej migrácie bezpečným a riadeným spôsobom v súlade s vnútroštátnymi právomocami členských štátov.

Nadnárodné siete **organizovanej trestnej činnosti** sú naďalej závažnou hrozbou pre európskych občanov, podniky a inštitúcie, ako aj pre európske hospodárstvo. Táto hrozba sa zároveň stáva čoraz destabilizujúcejšou, čo urýchlňuje umelá inteligencia a ďalšie nové technológie, a je čoraz prepojenejšia, pričom zločinecké skupiny pôsobia naprieč regiónmi a kontinentmi. Obchodovanie s drogami, strelnými zbraňami, pranie špinavých peňazí, počítačová kriminalita a prevádzачstvo migrantov sú spoločnou hrozbou pre EÚ, západný Balkán, Latinskú Ameriku a Karibik a stále viac aj pre západnú Afriku. **Preteky o technologickú dominanciu**, najmä v oblasti umelej inteligencie, budú ako nadradená oblasť hospodárskej súťaže a rozhodujúci faktor naďalej formovať strategické prostredie. Aktéri, ktorí dosiahnu vedúce postavenie v oblasti umelej inteligencie, budú schopní integrovať rozhodovanie, vojenské systémy, manipuláciu s informáciami a hospodársku silu spôsobmi, ktoré vytvárajú štrukturálne výhody. Táto dynamika zvyšuje pravdepodobnosť koncentrovanejšieho globálneho rozdelenia moci.

Štátne a neštátne subjekty využívajúce **hybridné** taktiky, kybernetické útoky, drony a iné vniknutia do vzdušného priestoru, dezinformačné kampane, zasahovanie do našich volieb a politických procesov, hospodársky nátlak a inštrumentalizáciu tokov neoprávnenej migrácie, ako aj špionáž, a to aj medzi partnermi, prispeli k zníženiu prahu konfliktov, čo predstavuje priame a citlivé hrozby pre našu bezpečnosť a demokratickú integritu, pričom zároveň umožňujú vznik dilem, pokiaľ ide o popieranie a pripisovanie zodpovednosti.

Zintenzívňujú sa útoky v rámci zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania, a to tak z hľadiska frekvencie, ako aj z hľadiska sofistikovanosti. Pre aktérov, ako je Rusko a iní aktéri, je zahraničná manipulácia s informáciami a zahraničné zasahovanie súčasťou širšieho súboru nástrojov politickej vojny. Identifikujú nedostatky a zraniteľné miesta v našich otvorených spoločnostiach a prehlbujú rozdiely, vytvárajú nestabilitu a snažia sa o paralyzáciu rozhodovania. Aktéri hrozieb často kombinujú zahraničnú manipuláciu s informáciami a zahraničné zasahovanie s inými hybridnými akciami a pôsobia prostredníctvom koordinovaných dlhodobých kampaní. Tieto hrozby nielenže oslabujú demokratické procesy a dôveru verejnosti, ale predstavujú aj významnú výzvu pre našu bezpečnosť a integritu informácií.

Keďže bojiská a vojnové zóny sa v našom susedstve znásobili, a to od Ukrajiny až po Irán, vojenské technológie a priemyselné odvetvia sa dramaticky zmenili, čo pre Európanov odhalilo nové **nedostatky** a zraniteľné miesta v oblasti **kritických spôsobilostí** vrátane munície, protivzdušnej obrany a dronov.

Šírenie zbraní hromadného ničení a ich nosičov sa pravdepodobne zvýši, keďže hlavné jadrové mocnosti rozširujú svoj arzenál, naďalej vyvíjajú a testujú nové zbraňové systémy a dištancujú sa od existujúcich mechanizmov kontroly zbraní. Jadrový a balistický program KĽDR naďalej vyvoláva čoraz väčšie obavy. Iránsky jadrový program zostáva bez medzinárodného dohľadu a predstavuje pretrvávajúci zdroj nestability a konfliktov v regióne. Rusko aj Čína rozširujú svoj jadrový arzenál a vyvíjajú nové zbraňové systémy. Ruské vedenie použilo jadrové hrozby v súvislosti so svojou inváziou na Ukrajinu. Regionálne mocnosti majú tiež prístup k sofistikovaným konvenčným zbraňám, od systémov na sťaženie alebo obmedzenie voľnosti pohybu a konania v stanovených priestoroch až po balistické strely a riadené strely s plochou dráhou letu. Tieto trendy prehĺbuje oslabovanie mechanizmov kontroly zbraní v Európe, od Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe až po Zmluvu o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu a Zmluvu o otvorenom nebi. Toto normatívne vákuum má priamy vplyv na bezpečnosť EÚ. Zabezpečenie celosvetového zákazu chemických zbraní je spoločnou globálnou zodpovednosťou.

Zároveň je stále viac spochybňovaný voľný a bezpečný prístup ku **globálnym strategickým doménam**. Kybernetický priestor sa v čase rastúcej závislosti od digitálnych technológií stal oblasťou strategického súperenia. Čoraz viac čelíme sofistikovanejším kybernetickým útokom. Je nevyhnutné zachovať otvorený, slobodný, stabilný a bezpečný kybernetický priestor.

Kozmický priestor má významný vplyv na oblasť bezpečnosti a obrany. Je kľúčom k pozorovacím, monitorovacím, navigačným a komunikačným spôsobilostiam, ide však o preťaženú a spornú oblasť, v ktorej sa strategickí konkurenti správajú čoraz nezodpovednejšie, dochádza k častým hrozbám pre orbitálnu a pozemnú vesmírnu infraštruktúru, pričom hlavní a noví aktéri výrazne rozširujú svoju prítomnosť a pripravujú sa na vedenie vojnových operácií vo vesmíre.

Námorná bezpečnosť na celom svete má zásadný význam pre bezpečnosť EÚ, jej hospodársky rozvoj, voľný obchod, dopravu a energetickú bezpečnosť. EÚ sa zaviazala rešpektovať právny poriadok ustanovený dohovorom UNCLOS, pričom uznáva jeho ústrednú úlohu, a očakáva, že všetky štáty budú dodržiavať základné zásady a pravidlá morského práva. EÚ čelí rýchlo sa zintenzívňujúcej panoráme námorných hrozieb, od tradičných hrozieb, ako je pirátstvo, obchodovanie s ľuďmi a ozbrojené lúpeže na mori, až po štátom riadený nátlak a hybridné útoky na kritickú infraštruktúru, a to aj v európskych vodách. Novovznikajúce technológie, ako je umelá inteligencia, ktoré sa využívajú v podmorských plavidlách bez posádky, síce ponúkajú mnoho príležitostí, zároveň však v námornej oblasti odhaľujú aj určité zraniteľné miesta, ktoré je potrebné riešiť. Námorné zóny, kritické námorné komunikačné koridory a viaceré námorné problémové miesta, ako aj morské dno sú čoraz častejšie predmetom sporov na celom svete. Bezpečnosť EÚ vo **vzduchu** je spochybňovaná aj zvyšujúcimi sa útočnými vzdušnými spôsobilosťami, ktoré sprevádza nárast taktík, ktoré sťažujú alebo obmedzujú voľnosť pohybu a konania vo vzdušnom priestore.

Zmena klímy, zhoršovanie životného prostredia a prírodné katastrofy budú mať takisto v nasledujúcich desaťročiach vážny vplyv na naše bezpečnostné prostredie a sú preukázateľne hnacou silou nestability a konfliktov na celom svete, a preto predstavujú hrozbu pre medzinárodný mier a bezpečnosť. Súperenie o prírodné zdroje, ako sú poľnohospodárska pôda a voda, a využívanie zdrojov energie na politické účely sú v tejto súvislosti konkrétnymi príkladmi. Dekarbonizácia a prechod na hospodárstvo, ktoré bude obehové a bude efektívnejšie využívať zdroje, prináša osobitné bezpečnostné výzvy vrátane prístupu ku kritickým surovinám, riadenia a udržateľnosti hodnotového reťazca, ako aj hospodárske a politické posuny spôsobené odklonom od využívania fosílnych palív. **Globálne krízy v oblasti zdravia** môžu takisto vytvárať značný tlak na spoločnosti a hospodárstva, čo má ďalekosiahle geopolitické dôsledky.

V kontexte týchto nadnárodných výziev predstavuje **zrýchľujúce sa narúšanie dodržiavania medzinárodného práva a rastúce hrozby voči globálnym a multilaterálnym inštitúciám medzinárodnej spolupráce**, na ktorých formovaní a rozvoji sme sa v uplynulých desaťročiach podieľali, pre nás a našich partnerov čoraz naliehavejšiu prierezovú systémovú výzvu, pretože to oslabuje globálnu kolektívnu schopnosť riešiť tieto výzvy a využívať tieto príležitosti, ktoré možno jedine alebo čo najúčinnnejšie riešiť spoločne.
